

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 79/2019-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátom JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD., Južná trieda 28, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 137/2016 z 25. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 137/2016 z 25. januára 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky boli v procesnom postavení žalovaných v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti – pozemkom, pričom žalobcom bola Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach (ďalej len „žalobkyňa“). Ku skutkovému stavu uviedli, že sťažovateľky nadobudli nehnuteľnosti, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území Terasa, obec Košice-Západ, zapísané na [REDAKOVANÉ], ako parcely registra „C“, parcelné čísla parcely C KN č. [REDAKOVANÉ] časť parciel C KN [REDAKOVANÉ] a parcely C KN [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], ktorý zomrel v roku 2015, ktorý uvedené nehnuteľnosti nadobudol v rámci dedičského konania po svojom otcovi, o čom svedčí rozhodnutie sp. zn. D 1023/92, pričom išlo o pôvodné parcely PKV [REDAKOVANÉ] s výmerou 4506 m² a [REDAKOVANÉ] s výmerou 21738 m². Ďalej uvádzajú, že vlastnícke právo [REDAKOVANÉ] ani jeho otca nikto nespochybňoval až do roku 2014, keď bola zo strany žalobkyne na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 41 C 49/2014 podaná žaloba. Žalobkyňa v podanej žalobe tvrdila, že časti nehnuteľností parciel PK [REDAKOVANÉ] s výmerou 4506 m² a PK [REDAKOVANÉ] s výmerou 21738 m² boli vyvlastnené v roku 1977, a to vyvlastňovacím rozhodnutím sp. zn. 370/77 z 1. júna 1977, a preto uvedené parcely nemohli byť predmetom dedičského konania v roku 1992 ani v roku 2015. Okresný súd rozsudkom č. k. 41 C 49/2014-337 zo 4. decembra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že vlastníčkou sporných nehnuteľností (pozemkov) je žalobkyňa.

3. Proti rozsudku okresného súdu, proti všetkým jeho výrokom, podali sťažovateľky 18. januára 2016 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom krajského súdu tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

4. Sťažovateľky namietajú, že napadnutý rozsudok krajského súdu je arbitrárny a zjavne neodôvodnený. Uvedené odôvodnili takto: «Rozhodnutie o vyvlastnení nebolo doručené právnomu predchodcovi sťažovateľiek, ([REDACTED]) a Krajský súd v Košiciach založil svoje rozhodnutie na domnienke existencie plnomocenstva, tvrdil, že existenciu plnomocenstva nemožno vylúčiť vzhľadom na postup správneho orgánu.

Právna otázka, ktorá už bola vyriešená je „že ak rozhodnutie o vyvlastnení nebolo doručené účastníkovi konania, tak nenadobudlo právoplatnosť. Takéto rozhodnutie nie je účinné.“

V konaní bolo preukázané, že rozhodnutie o vyvlastnení č. Výst. 370/1977-Kp. zo dňa 01. 06. 1977 nebolo doručené do vlastných rúk [REDACTED].

Krajský súd v Košiciach svoje rozhodnutie založil na domnienke o existencii písomného plnomocenstva od [REDACTED] pre [REDACTED] aj na doručenie rozhodnutia o vyvlastnení, nakoľko splnomocnenie pre [REDACTED] bolo v inej veci a iba na prevzatie finančnej náhrady za vyvlastnenie pri výklade §17 zákona č. 71/1967 Zb.

Podľa nášho názoru takýto výklad nie je v súlade s právnou úpravou, judikatúrou a nie je ústavne konformný...

Právne posúdenie by malo byť také, že „súd pri výklade §17 zákona č. 71/1967 Zb. nemôže založiť svoje rozhodnutie na domnienke existencie plnomocenstva, ale súd musí mať preukázané listinným dôkazom, že účastník konania bol písomne splnomocnený výslovne na celé vyvlastňovacie konanie, alebo bol výslovne splnomocnený na prevzatie konkrétneho rozhodnutia...

V konaní bolo sporne to, či správny orgán vôbec bol oprávnený, či mohol rozhodnutie určené pre [REDACTED] doručovať [REDACTED], či tá bola splnomocnená, a teda oprávnená prevziať rozhodnutie o vyvlastnení za [REDACTED] alebo nie, teda či správny orgán bol oprávnený konať s [REDACTED] namiesto [REDACTED] alebo nie. Sťažovateľky tvrdia, že nebola oprávnená, lebo nebola splnomocnená [REDACTED] na zastupovanie v konaní o vyvlastnení, ani na prevzatie rozhodnutia o vyvlastnení, nakoľko neexistuje žiadna listina o splnomocnení na takéto konanie, ani ústne svedectvo.

... Ako to vyplýva z rozhodnutia samotného okresného súdu aj odvolacieho súdu plnomocenstvo, ktoré je na prevzatie finančnej náhrady za pozemok vo vložke [REDAKOVANÉ] číslo parcely [REDAKOVANÉ], nepovažovali za plnomocenstvo, ktoré by oprávňovalo doručovať rozhodnutie o vyvlastnení č. Výst. 370/1977-Kp zo dňa 01. 06. 1977 namiesto [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Okresný súd aj odvolací súd sa ale domnievali, že správny orgán mal na to dôvod, aby doručoval rozhodnutie o vyvlastnení [REDAKOVANÉ] namiesto [REDAKOVANÉ], teda pravdepodobne mal aj iné splnomocnenie, ktoré ale neexistuje. Teda súdy nemali preukázané, že [REDAKOVANÉ] splnomocnil [REDAKOVANÉ] na prevzatie rozhodnutia, ale sa domnievali, že takéto plnomocenstvo mohlo existovať.

... svoje rozhodnutie o doručení rozhodnutia o vyvlastnení č. Výst. 370/1977-Kp. zo dňa 01. 06. 1977 [REDAKOVANÉ] opreli výlučne o domnienky, že pravdepodobne [REDAKOVANÉ] bola splnomocnená na doručenie zásielky [REDAKOVANÉ], keď takto správny orgán postupoval.

K tomu je potrebné ale uviesť, že takýto právny názor spočívajúci na domnienke je v priamom rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR...

Nakoľko rozhodnutie o vyvlastnení č. Výst. 370/1977-Kp. zo dňa 01. 06. 1977 nebolo doručené [REDAKOVANÉ], tak nemohlo nadobudnúť právoplatnosť ani vykonateľnosť minimálne voči nemu a súd mal žalobu zamietnuť...

Nie je spravodlivý súdny proces, ak súd rozhodne v rozpore so skutkovým stavom, na základe domnienky, ak súd rozhodne v rozpore s doterajšou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky.»

5. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľky žiadali, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky v 1. rade a sťažovateľky 2. rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25.01.2018, sp. zn. 3Co137/2016 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľky v 1. rade a sťažovateľky 2. rade vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25.01.2018, sp. zn. 3Co137/2016 porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25.01.2018, sp. zn. 3Co137/2016 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie Krajskému súdu v Košiciach.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľke v 1. rade a sťažovateľke v 2. rade trovy konania vo výške, ktorá bude vyčíslená v písomnom vyhotovení nálezu do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na účet jej právneho zástupcu.“

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd

zistuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Sťažovateľky v podanej ústavnej sťažnosti namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek

trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

15. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravid užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

16. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 66/2018).

17. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že ako súdny orgán ochrany ústavnosti nie je jediným nositeľom povinnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, pretože touto povinnosťou sú zaviazané aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 166/2014).

18. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľky podali proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie 4. mája 2018 a o podanom dovolaní dosiaľ nebolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodnuté.

19. Ako už bolo uvedené, samotné znenie čl. 127 ods. 1 ústavy je limitujúcim pre určenie právomoci ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci namietaného porušenia ich základných práv a slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, len na prípady, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. Zistená skutočnosť podania dovolania... vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených práv, ak je zřejmé, že sťažovateľky podali dovolanie, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené (III. ÚS 364/2018).

21. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že súdne konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany konajúcich súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného súdneho konania (III. ÚS 166/2014).

22. Súbežné podanie dovolania a ústavnej sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní... Ústavný súd preto zaujal názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú

až po rozhodnutí o dovolaní (m. m. III. ÚS 36/2018, III. ÚS 248/2018). Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

23. Vzhľadom na to, že sťažovateľky súbežne s ústavnou sťažnosťou podali aj dovolanie, zo strany ústavného súdu bolo potrebné zaoberať sa aj úvahou, aké dôsledky pre nich bude mať prípadné posúdenie dovolania zo strany najvyššieho súdu ako dovolania neprípustného. Majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní sa bude lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu považovať za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu.

24. A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní budú mať sťažovateľky k dispozícii už len podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

25. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

26. Keďže došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti, bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľiek v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2019